

Číslo jednací: KUJI 71501/2018

Sp.zn.: OKPP 444/2018

V Jihlavě dne: 25. 9. 2018

Vypraveno dne: 25. 9. 2018

Rozhodnutí

Závazné stanovisko k celkové obnově objektu kostela sv. Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou dle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Účastník řízení

Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou, Poděbradova 551, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou, IČ 67006175

Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu (dále jen „**krajský úřad**“), jako příslušný orgán státní památkové péče, na základě žádosti vlastníka národní kulturní památky, kterým je Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou, ze dne 13. 7. 2018 o vydání závazného stanoviska k celkové obnově kostela sv. Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou dle předložené projektové dokumentace - *Kostel sv. Markéty, Jaroměřice nad Rokytnou, celková obnova objektu, dokumentace pro provedení stavby, 12/2017, proj. ing. Michal Zlatuška, bez přeložky kabelové přípojky NN na p. č. 3227/18 (dále též „**dokumentace pro provedení stavby**“)*, **rozhodl** podle § 14 odst. 1 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších platných předpisů (dále jen „**zákon o památkové péči**“), podle vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o památkové péči, a po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, generálního ředitelství (dále též „**NPÚ Praha**“) zn. NPÚ – 310/63806/2018, ze dne 6. 9. 2018 takto:

Celková obnova kostela sv. Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou, dle dokumentace pro provedení stavby, se považuje z hlediska státní památkové péče za přípustnou při splnění následujících podmínek:

1. Před zahájením prací a v průběhu prací bude vlastník svolávat pravidelné kontrolní dny za účasti zástupce NPÚ Praha, krajského úřadu a prováděcí firmy, resp. restaurátorů.
2. Navržené výrobky, materiály, úpravy omítek a povrchové a barevné úpravy stavebních prvků, konstrukcí a součástí stavby, dle dokumentace pro provedení stavby, budou před realizací v rámci kontrolních dnů předvedeny ve vzorcích. Při výběru dlažby centrálního prostoru kostela je třeba důsledně dbát na kvalitu kamene, barevnosti i kresbu.
3. Přesné trasování elektrorozvodů bude před realizací zakresleno přímo in situ (na příslušná místa stavby) a takto předvedeno v rámci kontrolních dnů. Zakresleno bude i přesné umístění koncových prvků. Osvětlovací tělesa, vypínače, zásuvky, čidla a další viditelné prvky EZS a EP budou též v rámci kontrolních dnů předvedeny ve vzorcích.

4. Po zpřístupnění míst, které budou restaurovány, budou dle dokumentace pro provedení stavby zpracovány aktualizované detailní průzkumy, na jejichž základě, budou aktualizovány restaurátorské záměry. Na základě žádosti vlastníka k nim bude vydáno závazné stanovisko krajského úřadu.

Odůvodnění

Areál zámku Jaroměřice nad Rokytnou, včetně kostela sv. Markéty, v k. ú. Jaroměřice nad Rokytnou, byl nařízením vlády č. 132/2001 Sb. s účinností ode dne 1. 1. 2002 prohlášen národní kulturní památkou, v Ústředním seznamu kulturních památek ČR zapsanou pod rejstříkovým číslem 26383/7-2665. Vlastníkem kostela sv. Markéty je Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou, Poděbradova 551, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou.

Kostel sv. Markéty je významnou součástí a dominantou prohlášené národní kulturní památky. Současná podoba chrámu sv. Markéty vznikla rozsáhlou přestavbou původní stavby, téměř současně s přestavbou zámku, realizovanou v letech 1710 až 1739. Chrám představuje vysoce hodnotnou vrcholně barokní stavbu, jejíž projekt vyšel z dílny předního rakouského architekta své doby, Johanna Lucase von Hildebranta. Na jeho vzniku se pravděpodobně podíleli i stavitel Jakub Prandtauer a Tobiáš Gravani. Iniciátorem přestavby byl hrabě Jan Adam z Questenberka, patron chrámu a držitel jaroměřického panství. Velmi důležitou osobou pro bohatou výzdobu celého kostela se stal vídeňský výtvarník, Konrád Adolf von Albrecht. Loď kostela i presbytář je bohatě vyzdoben freskami. Autorem freskové výzdoby lodi i kopule je Karel František Tepper, oslavu svaté Markéty v presbytáři vytvořil F. A. Findt. Věže byly dokončeny až v roce 1783. Z oprav ve 20. století je třeba zmínit úpravy prováděné v 50. letech, obnovy v 60. letech i poslední velkou opravu v letech 1978 – 1985.

Hlavní chrámová loď s uměleckou výzdobou, nástropní malbou a slohovým vybavením je i přes pozdější zásahy, doplňky a rekonstrukce nejvzácnější částí objektu.

Dne 13. 7. 2018 byla doručena krajskému úřadu žádost vlastníka o vydání závazného stanoviska k celkové obnově kostela sv. Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou v rozsahu *Kostel sv. Markéty, Jaroměřice nad Rokytnou, celková obnova objektu, dokumentace pro provedení stavby, 12/2017, proj. ing. Michal Zlatuška (bez přílohy kabelové přípojky NN na p. č. 3227/18, pozn. již povolena územním souhlasem ze dne 22. 3. 2017).*

Kostel sv. Markéty v současnosti vykazuje řadu poruch a závad. Exteriérové fasády mají patrné vlhkostní mapy a destrukce způsobené právě vlhkostí a krystalizací solí. Disperzní nátěry omítek dožívají a vzhledem k nízké paropropustnosti dochází i k poruchám podkladních omítkových vrstev. Opravu a výměnu vyžadují výplně otvorů. Iluzivní malovaná okna je třeba obnovit. Konzervaci a restaurování vyžaduje řada kamenných prvků a prvky štukové výzdoby.

V interiérech jsou vlhkostí poškozeny spodní partie omítek, zejména v části chámové předsíně a vedlejších místnostech. Ve většině prostorů v přízemí byly novodobě navýšeny podlahy, v předsíni a chrámu jsou mramorové, jinde z keramických tvrdě pálených pásků uložených do betonu, nebo dřevěné poškozené vlhkostí a biotickými škůdci. V patře jsou původní cihelné podlahy nevhodně doplněny podlahami z keramických pásků. Na kůru se dochovala původní dřevěná podlaha, v oratořích jsou dosud části původních dřevěných prkenných podlah.

Dochovalo se jen omezené množství historických výplní otvorů. Výjimečnými a ve velké míře dochovanými jsou oratorní okna a historické vybavení sakristie. Většina oken je novodobých, jak replik vycházejících z historických vzorů, tak oken pouze volně navazujících na slohový charakter kostela. Také interiérové dveře, až na výjimky, jsou novodobé.

Na severním průčelí je patrná trhlinka, snad související s provedením anglických dvorků a promrzáním základů. Ploché stropy prostor přízemí jsou povalové a prokazatelně poškozené dřevokaznými škůdci. V patře je nad severní oratoří strop trámový se záklopem a podbitím.

Z důvodu zatékání byl již opravován. Jeho stav vyžaduje revizi a opravu. Další stropy jsou novodobé s ocelovými nosníky a hurdiskami.

Ve stavu, vyžadujícím neodkladný zásah, je krov a konstrukce vyšších pater jižní věže.

Výrazně narušena je dřevěná nosná konstrukce hlavní kupole chrámu, zejména v partii pod lucernou. Je zřejmé, že zde došlo k opakovaným opravám, zajištěním a zpevněním. Závažné je poškození červotočem a tesaříkem. Stabilita konstrukce kupole je rozhodující pro uchování freskové malířské výzdoby v kupoli interiéru, provedené na omítkách na bedněném podbití nosných ramenátů. Stav konstrukce lucerny není zcela zřejmý, je překryta zevně oplechováním a z interiéru je lucerna omítnuta a vyzdobena malbou. Také další části krovu kostela jsou poškozeny dřevokazným hmyzem. I přes chemické ošetření jde o napadení aktivní. Novodobá konstrukce střechy nad předsíní je bez větších závad. Pultové střechy nad oratořemi a chodbami druhého podlaží mají poddimenzované nosné konstrukce a zejména nedostatečné spády pro použitý typ plechové krytiny. Střešní plášť je dožilý.

Terén na terase před jižním průčelím byl v minulosti navýšen a tomuto stavu byla přizpůsobena poslední rekonstrukce spodních partií výzdoby fasád.

Krajský úřad Kraje Vysočina vydal dne 22. 3. 2017 závazné stanovisko č. j. KUJI 22975/2017 ve věci celkové obnovy objektu kostela sv. Markéty, ke stupni projektové dokumentace pro vydání stavebního povolení. V rámci tohoto závazného stanoviska byly stanoveny podmínky týkající se zejména zpracování dalšího stupně projektové dokumentace (požadavků na rozsah, způsob zpracování, preference řešení, apod.).

Předmětná žádost o závazné stanovisko je podána k projektové dokumentaci pro provedení stavby - celkové obnovy objektu kostela sv. Markéty.

Navržená obnova počítá s opravou všech fasád a odstraněním stavebně technických nedostatků. Současně budou upraveny interiéry kostela a některé prostory nově funkčně využity.

Liturgickým účelům bude i nadále sloužit vlastní chrám s presbytářem. V severní oratoři v přízemí bude zřízena nová sakristie, doplněná o potřebné sociální zázemí. Sakristie v ose presbytáře bude obnovena v původní podobě. Návštěvníkům bude sloužit nové sociální zázemí vložené do stávající novodobé přístavby mezi jižní věží a budovou chrámu.

V severním ochoze v I. NP, severní chodbě a oratoři ve II. NP se počítá s expozičním využitím. Jižní ochoz v I. NP a přilehlá nově zpřístupněná a upravená zahradní terasa má být využita pro výstavní a multifunkční aktivity. Přístup bude zřízen v místě okna středního rizalitu ochozu.

V přízemí i patře budou odstraněny novodobé podlahy, zejména z keramických pásků a betonových mazanin včetně podkladu. Nahrazeny budou novými podlahami z ručně vyráběných cihel. V přízemí je navržena nová skladba podkladů, vč. opatření ke snížení vlhkosti. Dřevěné podlahy, u nichž bylo zjištěno biotické napadení, budou opatrně rozebrány a revidovány podkladní konstrukce. Poškozené prvky budou vyměněny za shodné s původními. Podlaha kruchty bude očištěna a ošetřena. Sklobetonové konstrukce budou na podlahách 1. NP nahrazeny pískovanými pochozími skly. Počítá se též s obnovou (výměnou) podlahy v hlavním chrámovém prostoru, navržena je mramorová dlažba v dvoubarevném šachovnicovém vzoru, v původní výšce odpovídající stavu před novodobým navýšením podlah.

Na jižní věži je navržena výměna krovu a celková obnova vnitřních schodišť i pater. Z bezpečnostních důvodů zde budou zábradlí opatřena nerezovými sítěmi. Stropy s poničenými stropními povalovými konstrukcemi jsou navrženy k výměně s tím, že bude rozsah upřesněn po rozkrytí. Podhledy budou omítané. V interiérech budou opraveny omítky. Stěny v předsíní i vlastní chrámové prostoře budou restaurovány.

Repasována budou okna, novodobá okna bez profilací a chybně konstruovaná budou nahrazena replikami dle historických vzorů. Historické dveře budou repasovány, novodobé utilitární dveře pak nahrazeny replikami dveří dle vytipovaných vzorů. Budou repasovány mříže.

Fasády budou celkově obnoveny v barevnosti a technologicky dle již obnovených fasád zámku. Revidováno bude i stávající novodobé ztvárnění iluzivních úprav. Nátěr bude proveden v kombinaci barev lomená bílá a žlutookrová. Součástí je i obnova malovaných iluzivních oken.

Zásadním zásahem je obnova poškozených dřevěných konstrukcí hlavní kupole. Bude provedeno podepření, rozebrána bude lucerna a horní část vnějšího pláště střechy na lucernu navazující. Vše bude prováděno pod ochranným provizorním zastřešením. Počítá se i s dílčími transfery maleb na kupoli v okolí lucerny. Návrh opravy konstrukce počítá s výměnou poničených prvků rozpěrového a hambalkového patra, výměnami horních kleštin, pásků a vaznic a s protézováním a zesílením sloupků ležatých stolic. Navrženo je užití celodřevěných spojů, využití plátů zajištěných ocelovými svorníky a využití dřevěných přílohek. Některé prvky budou zesilovány příložkami z překližkových desek lisovaných s fenol-formaldehydovými nebo melamin-formaldehydovými pryskyřicemi dle modelů a měření vždy konkrétního místa. Po opravě bude zpět sesazena lucerna s oplechováním Cu plechem. Po obnově nosných prvků kupole a navrácení lucerny bude provedeno restaurování maleb kopule s ukotvením uvolněných omítkových vrstev, zpětným osazením transferů a rekonstrukcemi částí zejména na plochách lucerny.

Pultové střechy nad oratořemi a chodbami budou nově provedeny. Navrženo je nové spádování s provedením hydroizolací z folie s překrytím pochozími dřevěnými rošty.

V objektu je navrženo vytápění a temperování vybraných prostor přízemí. V lavicích bude temperování pod sedadly a klekátky. Tam, kde budou radiátory, je navrženo užití těles litinových v bronzové barvě. Vytápění bude teplovodní, zdrojem mají být tepelná čerpadla umístěná na terase na jižní straně za atikou. V celém objektu je navrženo provedení nové elektroinstalace silno i slaboproudé, EZS a EPS, s preferovaným využitím drážek po stávajících rozvodech. Navržena je obnova a doplnění kanalizace a nový rozvod vody. Ten prochází pod podlahami v chodbě a v dalších prostorách přízemí i pod presbytářem za oltářem. Jižní terasa bude v části přiléhající ke chrámu snížena a od stávající nivelety bude tato část oddělena opěrnou zídou. Terasa bude v části zatravněna, budou zde vysazeny popínavé růže s nosnými kovanými konstrukcemi a část má být opatřena haklikovou žulovou dlažbou. Dvorek za chrámem při zámku má být dlážděn žulovou kostkou.

Předložená dokumentace ve všech případech zásahů do terénu i do zásypů počítá se zákonnými požadavky na ochranu území s archeologickými nálezy.

V rámci zpracování předložené projektové dokumentace pro provedení stavby byly zohledněny podmínky výše uvedeného závazného stanoviska krajského úřadu k dokumentaci pro stavební povolení.

Dokumentace pro provedení stavby obsahuje mj. projekt ochrany a odstojení objektu, výpis truhlářských, kamenických, zámečnických a kovářských prvků, projekt temperování objektu, projekt zdravotně technických instalací, elektroinstalací a vzduchotechniky. Vodovodní potrubí bude uloženo v podlahách v ochranném potrubí. Od provedení žaluzií v oválných otvorech atikových nástavb bylo ustoupeno. Detailní restaurátorské průzkumy budou moci být provedeny až po postavení a zpřístupnění restaurovaných míst (kamenné prvky věží, iluzivní malba kopule, atd.).

Krajský úřad požádal s odkazem na ust. § 14 odst. 6 zákona o památkové péči o písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče, tj. NPÚ Praha. Vyjádření NPÚ Praha, č. j. NPÚ – 310/63806/2018, obdržel dne 6. 9. 2018. Podle tohoto vyjádření je předložená realizace celkové obnovy kostela sv. Markéty přípustná za předpokladu jejího podmínění následujícím: „1. K prováděnému vzorkování výrobků, materiálů, úpravy omítek a barevných úprav atd. v souladu s předloženou dokumentací a k jejich odsouhlasování budou přizváni zástupci památkové péče. 2. Před realizací tras rozvodů elektro a umístěním koncových bodů bude nejprve vždy provedeno zakreslení přímo na příslušných místech stavby a odsouhlasení projektantem za účasti zástupců památkové péče. 3. Výběr osvětlovacích těles, vypínačů, zásuvek, čidel a dalších viditelných prvků EZS a EPS bude nejprve předveden ve vzorcích a doložen technickými listy. 4. Pro dlažbu v chrámu budou vybrány kvalitní druhy kamene s odpovídajícím kontrastem barev i jeho kresby. 5. Po zpřístupnění míst řešených restaurátorským způsobem budou zpracovány řádné aktualizované restaurátorské průzkumy a záměry. 6. Před zahájením prací

bude svolán kontrolní den, na který budou přizváni dodavatelé a zástupci památkové péče a bude dojednáán přesný systém pravidelných kontrolních dnů v průběhu realizace stavby. 7. Bude počítáno se zabezpečením stavby v průběhu provádění prací obnovy kostela před vnikem cizích osob.“

Krajský úřad v předmětném závazném stanovisku vycházel z písemného vyjádření odborné organizace NPÚ Praha, z platné právní úpravy a z vlastního správního uvážení.

Kontrolní dny jsou jedním ze základních mechanismů účinného dozoru a dohledu při obnově kulturních památek. Při takto náročné obnově národní kulturní památky - celkové obnově kostela sv. Markéty je jejich pravidelné svolávání nezbytné. Předložená dokumentace pro provedení stavby počítá se vzorkováním řady výrobků, materiálů a postupů a jejich odsouhlasení projektantem. Je žádoucí, aby výše uvedené provedení vzorků proběhlo v rámci kontrolních dnů, za účasti stavebního dozoru a památkového dohledu.

Umístění koncových prvků elektro (jak silnoproudu, tak slaboproudu) je třeba před realizací vždy nejprve zakreslit přímo na konkrétní místa na stavbě, stejně jako trasování kabelů s následným odsouhlasením projektantem a to v rámci kontrolních dnů. Tento postup je potřebný k minimalizaci zásahů do originální matérie stavby, k ochraně její výzdoby i dodržení estetických nároků na předmětnou stavbu. V dokumentaci nelze veškeré tyto nároky postihnout s dostatečnou přesností, nuance v rámci navrženého řešení je nezbytné upřesnit na místě samém. Výběr osvětlovacích těles, vypínačů, zásuvek, čidel a dalších viditelných prvků EZS a EPS, v souladu s předloženou dokumentací pro provedení stavby a aktuální nabídkou sortimentu je třeba obdobně vyvzorkovat, za účasti výše uvedených.

Návrh dlažby hlavního prostoru chrámu počítá s užitím kamene dvou výrazně odlišných odstínů, které navazují na barevnost dalších částí interiéru. V dokumentaci je specifikován materiál, ale bude třeba zohlednit aktuální nabídku v době realizace, která nemusí být zcela shodná se vzorky, které byly k dispozici v době zpracování předložené dokumentace.

Po postavení lešení (zpřístupnění v současné době pouze omezeně přístupných či vůbec nepřístupných míst) budou dle dokumentace pro provedení stavby zpracovány detailní restaurátorské průzkumy. Jejich závěry je nezbytné zohlednit v aktualizovaných restaurátorských záměrech (postupech, návrzích technologií, apod.).

Zákonnou povinností vlastníka kulturní památky je pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu, chránit ji před ohrožením, poškozením a znehodnocením nebo odcizením. Připravená celková obnova kostela sv. Markéty bude v tomto ohledu klást velké organizačně technické nároky na vlastníka z důvodů výše uvedeného zákonného zabezpečení stavby v rámci plánovaných stavebních prací.

Správní orgán seznámil účastníka řízení s odkazem na § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších platných předpisů, s ukončením shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí a umožnil mu nahlédnout do spisu a vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům. Zástupce účastníka řízení se s podklady seznámil s tím, že nevznese žádné připomínky.

Odborná organizace státní památkové péče nepožádala ve smyslu ust. § 14 odst. 6 zákona o památkové péči o projednání návrhu tohoto závazného stanoviska.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení k Ministerstvu kultury ČR prostřednictvím Krajského úřadu kraje Vysočina, odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu.

V Jihlavě dne 25. 9. 2018

Ing. arch. Olga Čermáková
vedoucí oddělení památkové péče

Obdrží doporučeně do vlastních rukou

Římskokatolická farnost Jaroměřice nad Rokytnou, Poděbradova 551, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou

Obdrží na vědomí

Národní památkový ústav, generální ředitelství, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana